

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯКомисия за енергийно
и водно регулиране

**СТАНОВИЩЕ НА КОМИСИЯТА ЗА ЕНЕРГИЙНО И ВОДНО РЕГУЛИРАНЕ
ПО ПУБЛИКУВАН НА 21.11.2024 Г. ПРОЕКТ НА
ЗАКОН ЗА ВОДОСНАБДЯВАНЕ И КАНАЛИЗАЦИЯ**

На 21.11.2024 г. на интернет страницата на Министерството на регионалното развитие и благоустройството (МРРБ), в раздел „За обществено обсъждане“ (<https://www.mrrb.bg/bg/proekt-na-zakon-za-vodosnabdyavaneto-i-kanalizaciya-87835/>), както и на Портала за обществени консултации (<https://www.strategy.bg/PublicConsultations/View.aspx?lang=bg-BG&Id=8718>) е публикуван проект на Закон за водоснабдяването и канализацията (проект на ЗВиК), ведно с мотиви към него; доклад към цялостна предварителна оценка на въздействието; резюме към доклад за цялостна предварителна оценка на въздействието; писмо и становище на дирекция „Модернизация на администрацията“ към Министерския съвет, проект на доклад; проект на решение на Министерския съвет; таблица за отразяване на постъпилите предложения от обществено обсъждане, проведено в периода от 10.06.2024-10.07.2024 г.

Във връзка с публикувания проект на ЗВиК следва да се посочи, че МРРБ е провело следните обществени консултации на предходни проекти на ЗВиК:

- Проект на ЗВиК, публикуван за обществени консултации на **26.10.2020 г.** (КЕВР е представила становище, прието с решение по Протокол № 245 от 19.11.2020 г., т. 1);
- Проект на ЗВиК, публикуван за обществени консултации на **30.11.2022 г.** (КЕВР е представила становище, прието с решение по Протокол № 350 от 14.12.2022 г., т. 1);
- Проект на ЗВиК, публикуван за обществени консултации на **11.04.2023 г.** (КЕВР е представила становище, прието с решение по Протокол № 152 от 10.05.2023 г., т. 1).
- Проект на ЗВиК, публикуван за обществени консултации на **10.06.2024 г.** (КЕВР е представила становище, прието с решение по Протокол № 186 от 28.06.2024 г., т. 2).

Приетите от КЕВР становища са публично достъпни на интернет страницата на Комисията в раздел ВиК / Информационна система - <https://www.dker.bg/bg/vik/pokazатели-za-kachestvo.html>.

След приетото от КЕВР на 28.06.2024 г. становище по четвъртия проект на ЗВиК, по покана на МРРБ на 16.07.2024 г. е проведена работна среща с представители на КЕВР и „Български ВиК Холдинг“ ЕАД. На 19.07.2024 г. от страна на МРРБ по електронна поща е постъпила работна информация по предложенията в становището на КЕВР. На 22.07.2024 г. е проведена нова работна среща между представители на КЕВР, МРРБ и „Български ВиК Холдинг“ ЕАД, след което на 23.07.2024 г. от страна на КЕВР са изпратени конкретни предложения за изменения в проекта на ЗВиК. Последваща информация от страна на МРРБ не е представена в КЕВР, въпреки поетите ангажименти.

От извършения преглед на публикувания на 21.11.2024 г. проект на ЗВиК се установява следното:

I. Предложението за разделяне на Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР, Комисията) и обособяването на нова Комисия за регулиране на ВиК услугите е отпаднало, респективно изказаните от КЕВР мотиви по тази тема са възприети. Същевременно в глава Пета Регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги са включени редица разпоредби, които не са обсъдени предварително с КЕВР и създават неясноти и/или рискове при прилагането на регулаторните правомощия на Комисията. В тази връзка правим следните предложения за изменения и/или допълнения на публикувания проект на ЗВиК:

Раздел I: Правомощия на регулаторния орган

1.1. Считано от 2015 г. (след измененията в Закона за енергетиката, обнародвани в ДВ, бр. 17 от 2015 г.) Комисията е независима от изпълнителната власт; с председател и членове, които се избират и освобождават от Народното събрание; дейността ѝ се осъществява въз основа на независимост, безпристрастност, професионализъм, почтеност, последователност, публичност и прозрачност; и се отчита за дейността си пред Народното събрание. КЕВР има правомощие по ЗЕ самостоятелно да приема подзаконовите нормативни актове към него, но според действащите изисквания в Закона за регулиране на водоснабдителните и канализационните услуги (ЗРВКУ), пресъздадени в проекта на ЗВиК, по основните си правомощия по чл. 69, т. 1, т. 2 и т. 3 от проекта на ЗВиК - да регулира качеството на ВиК услугите, да одобрява бизнес плановете на ВиК операторите и на лицата по чл. 48 и да регулира цените на ВиК услугите, Комисията може само да предлага наредбите към закона, които се приемат от Министерския съвет. Това влиза в пряко противоречие с обявената в чл. 10, ал. 3 от ЗЕ независимост на КЕВР от изпълнителната власт. В чл. 75, ал. 6 проекта на ЗВиК единствено е предвидено да се приеме от Комисията наредба, в която се уреждат условията и реда за подаване на жалби и искания за произнасяне по спор, тяхното разглеждане, процедурата за постигане на споразумение и решаване.

Предвид горното, предлагаме в чл. 80, ал. 7 и чл. 85, ал. 2 от законопроекта да се регламентира изрично, че Комисията приема посочените в тези две разпоредби наредби за регулирането на качеството и на цените на ВиК услугите. В тази връзка в чл. 80, ал. 7 и чл. 85, ал. 2 думите „Министерския съвет по предложение на“ следва да **отпаднат**, респективно да се заличи текстът в чл. 69, т. 5 от законопроекта.

1.2. Залегналите в § 20 от ПЗР на проекта на ЗВиК промени в ЗЕ не са съобразени с отпадането на предложението за разделяне на КЕВР и обособяването на нова Комисия за регулиране на ВиК услугите. Към момента, съгласно чл. 26, ал. 1 от ЗЕ, дейността на КЕВР и на нейната администрация се финансира от приходите, определени в чл. 27, ал. 1 от ЗЕ и в ЗРВКУ, а съгласно чл. 8, ал. 1 от ЗРВКУ, приходите по бюджета на комисията, с които се финансира дейността по този закон, се набират от такса „В и К регулиране“ (т. 1), глоби и санкции по този закон (т. 2); такса за регистрация на експерти (т. 3).

В проекта на ЗВиК **не се предвижда** финансиране на Комисията от такси „ВиК регулиране“, което противоречи на разпоредбите на ЗЕ и реално намалява бюджета на КЕВР от собствени приходи.

Собственото финансиране на регулаторните органи е основен принцип за независимост според Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР), към която Република България активно се стреми да стане член.

Съобразно горното предлагаме действащите разпоредби на чл. 8 от ЗРВКУ да бъдат пресъздадени в проекта на ЗВиК, като нормите на чл. 77 и чл. 78 бъдат обединени в чл. 77, ал. 1 и ал. 2, а изискванията на чл. 8 от ЗРВКУ бъдат пресъздадени в чл. 78:

„Чл. 77 (1) Комисията публикува на интернет страницата си информация за развитието и регулирането на ВиК услугите, за утвърдените цени на ВиК услугите, сравнителен анализ на

дейността на ВиК операторите по основните параметри на бизнес плановете, показателите за качество и тяхното изпълнение.

(2) Ежегодно до 31 май комисията представя в Народното събрание доклад за извършената от нея дейност по този закон през предходната година и го публикува на интернет страницата си.

Чл. 78 (1) За изпълнение на регулаторните си правомощия по този закон комисията събира такси "В и К регулиране".

(2) Средствата по бюджета на комисията се разходват по реда на чл. 27, ал. 3 от Закона за енергетиката.

(3) Размерът на таксите по ал. 1, редът и сроковете за заплащането им се определят с тарифа, одобрена от Министерския съвет по предложение на комисията. "

1.3. В чл. 71 е предвидено, че при осъществяване на правомощията си по регулиране на ВиК услугите комисията се ръководи от разпоредбите на този закон, а за неуредените в него въпроси се прилагат разпоредбите на Административнопроцесуалния кодекс. Доколкото комисията се ръководи от принципи, а прилага разпоредби, както и предвид обстоятелството, че в [Административнопроцесуалния кодекс](#) (АПК) са регламентирани процесуални правила, с оглед прецизиране на разпоредбата предлагаме следната редакция:

„Чл. 71. При осъществяване на правомощията си по регулиране на ВиК услугите комисията прилага процесуалните правила, предвидени в този закон, а за неуредените в него случаи - правилата на [Административнопроцесуалния кодекс](#). “.

1.4. Съгласно изискването на чл. 72 от проекта на ЗВиК, обжалването на решенията за утвърждаване на цени на ВиК услуги не спира изпълнението им. Не става ясно защо се регламентира предварително изпълнение само на тези решения при положение, че те са свързани с решенията за одобряване на бизнес плановете на дружествата (съгласно чл. 89, ал. 1 от проекта, одобряването на техническата и икономическата част на бизнес плановете е условие за одобряването им в частта за цените), респективно обжалването на решението за одобряване на бизнес план, при липса на изрична норма, ще доведе до спиране изпълнението на одобрения бизнес план, който от своя страна е задължителен за изпълнение от ВиК оператора (чл. 83, ал. 6 от проекта), респективно ще доведе до невъзможност ВиК операторът на практика да прилага утвърдените нови цени.

Предложението е необмислено и ще доведе до хаос при прилагането на регулаторните изисквания, поради което предлагаме същото да се измени и допълни с изрична забрана за разглеждане на искания за спиране на допуснатото по силата на закона предварително изпълнение по смисъла на чл. 166, ал. 4 от АПК, както следва: „Решенията на комисията могат да бъдат обжалвани пред Административен съд - София – град в 14-дневен срок от съобщаването им. Обжалването на решенията не спира изпълнението им. Искането за спиране изпълнението на оспорено по съдебен ред решение е недопустимо“.

1.5.1. В чл. 73, ал. 1 от проекта на ЗВиК е предвидено, че Комисията провежда процедура за обществено обсъждане със заинтересованите лица при изготвяне на административни актове, касаещи общите условия на договорите за предоставяне на ВиК услуги на потребителите, цените на ВиК услугите и бизнес плановете. Съгласно процесуалните правила на АПК процедура за обществено обсъждане се провежда при изготвяне на общи административни актове, докато за индивидуални административни актове такава процедура не се предвижда. Същевременно, изброените в чл. 73, ал. 1 от проекта на ЗВиК административни актове съобразно трайната съдебна практика са индивидуални административни актове по правната си същност. Разпоредбата на чл. 22 от АПК предвижда възможност за отклонение от общите правила на АПК по отношение на индивидуални административни актове, за които е предвидено специално производство с оглед на естеството им. На това основание в чл. 14 от ЗЕ

е регламентирано провеждане на процедура за обществено обсъждане със заинтересованите лица при изготвяне на индивидуални административни актове, които са от обществена значимост за развитие на енергийния сектор и на В и К сектора. Доколкото нормата на чл. 14, ал. 2 от ЗЕ урежда изключение от общите правила на АПК, тя не подлежи на разширително тълкуване, поради което от нея не следва извод, че участниците в обществените обсъждания стават страни в административното производство, нито че приетият индивидуален административен акт за регулиране на цени става общ административен акт, каквито становища се излагат в жалби до съда, въпреки установената съдебна практика, според която КЕВР утвърждава подлежащите на регулиране цени като пределни цени с решения, които са индивидуални административни актове и не подлежат на оспорване пред съда от отделни граждани или организации – потребители. С оглед избягване на тълкувания и спорове по чл. 73, ал. 1 от проекта на ЗВиК предлагаме разпоредбата да се измени и допълни, като преди думите „административни актове“ се добави „индивидуални“.

1.5.2. Съгласно чл. 74 от проекта на ЗВиК, Комисията разглежда в открити заседания заявления за утвърждаване на цени на ВиК услуги. Така разписана, разпоредбата ограничава провеждането на открити заседания само по заявления за утвърждаване на цени на ВиК услуги. Комисията обаче има правомощия да открие и служебно административно производство за утвърждаване на цени на ВиК услуги, също така провежда открити заседания по заявления за ободряване на бизнес планове и др. Следва да се има предвид, че открито заседание се провежда със страните в съответното административно производство, които ще бъдат и адресати на акта, за да се изяснят пълно и всестранно обстоятелствата по случая, докато обществени обсъждания се провеждат със заинтересовани лица, които не са страни в административното производство, но предвид трайната съдебна практика, че такива лица е недопустимо да оспорват пред съда решението на Комисията, е необходимо да им се даде възможност да изразят становището си по проекта на решението преди приемането му. С оглед на изложеното предлагаме следната редакция на чл. 74:

Чл. 74. Комисията провежда открити заседания при разглеждане на административни преписки за утвърждаване на цени на ВиК услуги, за одобряване на бизнес планове и по други въпроси във връзка с осъществяване правомощията на комисията.

1.6. Съгласно чл. 75, ал. 1, т. 1 от проекта на ЗВиК, Комисията разглежда жалби на потребители срещу ВиК оператори и лица по чл. 48, свързани с изпълнението на общите условия за предоставяне на ВиК услуги. Същевременно, съгласно чл. 116 от проекта, споровете между ВиК операторите, съответно лицата по чл. 48 и потребителите се решават по съдебен път по реда на Гражданския процесуален кодекс.

Двете норми са в **противоречие** и водят до **неяснота** в кои случаи спор между потребител и ВиК оператор ще е подведомствен на съда и съответно в кои случаи ще подлежи на разглеждане от регулатора, което налага нормите на чл. 75, ал. 1, т. 1 и чл. 116 от законопроекта да се прецизират.

Доколкото в чл. 92, ал. 2 от проекта са посочени изисквания за съдържанието на общите условия, предлагаме в чл. 75, ал. 1, т. 1 да се посочат конкретните области, подлежащи на разглеждане от КЕВР. В тази връзка предлагаме нормата да се допълни, както следва: 1. жалби на потребители срещу ВиК оператори и лица по чл. 48, свързани с изпълнението на общите условия за предоставяне на ВиК услуги по чл. 92, ал. 2, т. 4 – т. 10.

Считаме, че КЕВР няма правомощия да се произнася по облигационни спорове, свързани с формираните задължения за предоставени ВиК услуги и единствено съдът може да се произнесе по подобни жалби, поради което т. 2 от чл. 92, ал. 2 (реда за измерване, отчитане, разпределение и заплащане на изразходваната вода и отведените и пречистените отпадъчни води) не следва да бъде включен в обхвата на жалби, които Комисията да разглежда.

1.7. По отношение на процедурата за разглеждане на жалби, предлагаме следните допълнения в чл. 75 от проекта на ЗВиК:

Предлагаме да се допълнят ал. 3 и ал. 4 със следното съдържание:

(3) Комисията разглежда жалба по ал. 1, т. 1 и ал. 2, ако същата е разгледана от съответния ВиК оператор и жалбоподателят не е удовлетворен от отговора по жалбата, както и в случаите, когато не е получил отговор по нея.

Сегашните ал. 3 и ал. 4 се преномерират на ал. 4 и ал. 5.

Предлагаме да се допълни нова ал. 7 със следното съдържание:

(6) Когато в резултат на проверката по жалбата и събраните в хода на административното производство доказателства комисията установи, че жалбата е неоснователна, тя с решение прекратява преписката.

Сегашна ал. 5 се преномерираща на ал. 7, като предлагаме съдържанието да се коригира, както следва:

(7) Когато в резултат на проверката по жалбата и събраните в хода на административното производство доказателства комисията установи, че жалбата е основателна, тя с решението си дава задължителни указания и определя подходящ срок за изпълнението им.

Предлагаме да се допълни нова ал. 8 със следното съдържание:

(8) Комисията извършва последващ контрол върху изпълнението на указанията по ал. 8.

Сегашната ал. 6 се преномерираща на ал. 9.

Раздел II: Регулиране на качеството на ВиК услугите

2.1. Нормата на чл. 80, ал. 1 от проекта на ЗВиК ясно дефинира, че Комисията определя единни условия и изисквания към ВиК услугите за територията на цялата страна, чрез показатели за качество и ефективност; в нормата на ал. 2 - че Комисията измерва и оценява качеството на предоставяните ВиК услуги чрез показатели за качество и ефективност.

С посочването на конкретни 22 броя показатели в закона значително се ограничават възможностите на регулаторния орган да отчита настъпващите промени в европейското и българското законодателство, доколкото това ще изисква промяна на ЗВиК.

В тази връзка следва да се има предвид следното: На 12.01.2023 г. влезе в сила приетата на 16.12.2020 г. нова Директива 2020/2184 на Европейския парламент и на Съвета от 16 декември 2020 г. относно качеството на водата, предназначена за консумация от човека (Директива 2020/2184), която заменя Директива 98/83/ЕО, като в § 3 от ДР на проекта на ЗВиК се посочва, че този закон въвежда изисквания на Директива 2020/2184. Същевременно, във връзка с необходимостта от транспонирането ѝ, КЕВР постави конкретни въпроси до органите издали Наредба № 9 от 16 март 2001 г. за качеството на водата, предназначена за питейно-битови цели, изм. и доп. ДВ. бр. 43 от 16.05.2023 г. (Наредба № 9/2001 г.) с писмо изх. № В-03-14-1 от 15.05.2024 г., на които и до момента не е получен отговор. По отношение на показателите за качество и ефективност на ВиК услугите например, съгласно чл. 4 от Директивата държавите членки следва да извършват оценка на мащаба на течове чрез използване на рейтинговия метод на индекса за течове в инфраструктурата (ИТИ) или друг подходящ метод. Същевременно посоченият метод ИТИ не е включен в проекта на ЗВиК.

На 05.11.2024 г. Съветът на Европа окончателно прие нова Директива за пречистване на градски отпадъчни води, която ще изисква въвеждане на нови показатели за качество и/или ефективност, които не са включени в проекта на ЗВиК.

Част от предложените нови показатели за качество в чл. 80 от проекта на ЗВиК – например в ал. 3, т. 2, буква „г“ „мониторинг на главни канализационни колектори и съоръжения“ и ал. 3, т. 4, буква „а“ „ефективност на измерването и отчитането“ са неясно формулирани и не е изяснено какво се очаква да наблюдават. В случай, че същите се запазят, то проектът на ЗВиК следва да представи конкретни

дефиниции в допълнителни разпоредби. Дефиниция следва да се представи и за понятието „собствени източници“, съдържащо се в ал. 3, т. 4, буква „б“.

Предвид горното, предлагаме в закона да се регламентира, че показатели за качество и ефективност се групират по видове услуги (както и в момента са разделени в чл. 80, ал. 3 от проекта на ЗВиК), като конкретните показатели, които се включват към съответната група да се определят в наредба, приета от Комисията. По този начин ще се постигне разумно и гъвкаво нормативно разрешение по отношение определянето на конкретните показатели за качество – в подзаконов нормативен акт, а на Комисията – възложени адекватни на статута ѝ на независим държавен орган правомощия и отговорности в сектор ВиК. В тази връзка предлагаме следната редакция на чл. 84, ал. 3 от ЗВиК:

(3) Показателите за качество и ефективност на ВиК услугите са групирани по видове услуги:

- 1. за услугата доставяне на вода на потребителите;*
- 2. за услугата отвеждане на отпадъчни води*
- 3. за услугата пречистване на отпадъчни води*
- 4. общи показатели за всички услуги.*

2.2.1. Считаме, че концепцията за дългосрочни нива на показателите за качество следва да бъде ревизирана, доколкото практиката до момента показва, че същата е неработеща. В рамките на почти 20-годишно действие на ЗРВКУ са определяни два пъти 10-годишни срокове за постигане на дългосрочни нива, които не само, че не са постигнати, но и са определяни от ВиК операторите и от МРРБ като нереалистични. В допълнение остава неясно на каква база ще бъдат определени нови дългосрочни нива, които да бъдат достигнати в 15-годишен срок. Допълнителна неяснота внася и предложението в чл. 80, ал. 6 от проекта, регламентиращо, че „дългосрочните нива на показателите за качество и ефективност на ВиК услугите се съобразяват с определените в **регионалните генерални планове за обособената територия цели и срокове, за които е осигурено финансиране**“, доколкото не става ясно как това се съотнася към предвиденото в чл. 80, ал. 1 изискване, че Комисията определя единни условия и изисквания към ВиК услугите за **територията на цялата страна**, чрез показатели за качество и ефективност.

В тази връзка предлагаме от разпоредбата на чл. 80, ал. 6 от проекта на ЗВиК да **отпадне** изречението: „Те следва да бъдат достигнати за 15 години“, и да се добави изречението: „Дългосрочните нива на показателите включват нивата на показателите за качество на предоставяните услуги в края на регулаторния период“.

2.2.2. Член 17 от Директива 2020/2184 въвежда изисквания за публикуването на подходяща и актуална информация за качеството на водата, както и за получаване редовно, най-малко веднъж годишно и в най-подходящата и лесно достъпна форма, например на фактурите или посредством цифрови средства, като интелигентни приложения, без да се налага да я изискват, информация за качество на водата, цена, употребено количество заедно с годишни тенденции, сравнение на годишното потребление на домакинството със средното потребление, и връзка към уебсайта на който е публикувана информация посочена в приложение IV (в която освен данни за използваните видове пречистване и резултати от контрола на показателите следва да се оповести оценка на риска за водоснабдителната система, съвети за намаляване на потреблението, информация за течовете на вода, структура на собственост на ВиК дружеството, информация относно структурата на тарифата за кубичен метър вода, включително постоянните и променливите разходи и разходите, жалби на потребители и други).

Посочените изисквания са въведени в чл. 18 и Приложение №5 на Наредба №9/2001 г.

Считаме, че посочените изисквания следва да бъдат въведени в проекта на ЗВиК, респективно ЗВиК да уреди изискванията за предоставяне на изискуемата информация от ВиК операторите и осъществяването на контрол от страна на Комисията.

2.3. Във връзка с гореизложеното, предлагаме следната редакция на чл. 80, ал. 7:

(7) С наредба, приета от Комисията се определят:

- 1. показателите за качество и ефективност на ВиК услугите;*
- 2. променливите за измерване, отчитане и изчисление на показателите за качество и ефективност на ВиК услугите;*
- 3. условията и редът за формиране на годишни целеви нива на показателите за качество и ефективност на ВиК услугите за всеки ВиК оператор и лице по чл. 48 съобразно специфичните обстоятелства по дейността му;*
- 4. изисквания за:*
 - а) информиране на потребителите по реда на този закон;*
 - б) качество на отчетната информация, която ВиК операторите и лицата по чл. 48 представят в комисията.*

2.4. Разпоредбите в чл. 81, ал. 1, ал. 2 и ал. 3 от проекта на ЗВиК пресъздават действащите разпоредби в ЗРВКУ по отношение на структурата и съдържанието на бизнес плановете на ВиК операторите. Считаме за по-целесъобразно изискванията на ал. 2 и ал. 3 да **отпадна**т от закона, и съдържанието на техническата и на икономическата програма на бизнес плана да бъде регламентирано в наредбата. Това ще даде възможност за по-гъвкав регулаторен подход.

Предлагаме ал. 2 да добие следната редакция: „Структурата и съдържанието на техническата и на икономическата част на бизнес плана се определят в наредбата по чл. 80, ал. 7“, ал. 3 да отпадне, следващите да се преномерират.

2.5. В чл. 81, ал. 4, ал. 5, ал. 6 и ал. 7 са въведени нови изисквания към съдържанието на бизнес плановете, свързани с изискванията на Директива 2020/2184 за извършване от държавите членки на оценка и управление на риска. Съгласно раздел (17) от Директивата, оценката на риска и управлението на риска по отношение на водосборните райони за местата за водочерпене следва да се подчиняват на цялостен подход и да са насочени към намаляване на равнището на пречистване, което се изисква при добиването на вода, предназначена за консумация от човека - например чрез намаляване на натиска, причиняващ замърсяване или риск от замърсяване на водните тела, които се използват за черпене на такава вода. За целта държавите членки следва да определят характеристиките на водосборните райони на местата за водочерпене и да идентифицират опасностите и опасните събития, които биха могли да причинят влошаване на качеството на водата, като възможните източници на замърсяване, свързани с тези водосборни райони.

Изискванията към качеството на питейната вода и оценка на риска по цялата водоснабдителна система са въведени в Раздел III на Наредба № 9/2001 г., като съгласно чл. 6б, ал. 1, водоснабдителните организации извършват оценка на риска и управление на риска за водосборите/зоните за подхранване на точките на водовземане за питейно-битово водоснабдяване. В чл. 6б, ал. 7 от Наредба № 9/2001 г. са посочени мерки, които водоснабдителните организации следва да предприемат въз основа на резултатите от оценката на риска.

В свое писмо с изх. № В-03-14-1 от 15.05.2024 г. КЕВР посочи, че в Наредба № 9/2001 г. не е изяснено коя институция ще извършва преглед на изготвените оценки на риска, дали тези оценки ще бъдат одобрявани, ако да – по какъв ред. Не са посочени действия, които следва да бъдат предприемани от национални, регионални или общински институции за постигане на изискването на Директивата за намаляване равнището на пречистване чрез намаляване на натиска, причиняващ замърсяване или риск от замърсяване на водните тела, които се използват за черпене на такава вода. Следва да се отбележи, че подобни мерки са извън компетенциите и възможностите на водоснабдителните организации.

Вносителите на проекта на ЗВиК са предложили в бизнес плановете за развитие на дейността на ВиК операторите да се съдържа част „Оценка и анализ на риска“, в която да се съдържат планове за

оценка на риска и мерки за управление на риска за водоснабдителни системи доставящи вода за най-малко 50 души и за канализационни системи, чрез които се отвеждат отпадъчни води на най-малко 1000 души, както и да се включват мерки за контрол, предвидени от органите отговорни за оценката и управлението на риска и други.

Считаме, че с направеното предложение няма да бъдат изпълнени изискванията на Директива 2020/2184, както и на новата Директива за градски отпадъчни води. Изготвянето на оценките на риска на ВиК системите не следва да бъде ангажимент на ВиК дружествата, които стопанисват публични ВиК системи въз основа на възлагане чрез договор. Това е ангажимент на изпълнителната власт в лицето на органите, осъществяващи държавната политика, свързана с дейностите по експлоатация, изграждане, реконструкция и модернизация на водностопанските системи и съоръжения, посочени в чл. 10 от Закона за водите (ЗВ) съобразно тяхната компетентност – министъра на регионалното развитие и благоустройството – за водоснабдителни и канализационни системи и съоръжения на населените места и за предпазване от вредното въздействие на водите в границите на населените места; министъра на земеделието и храните за хидромелиоративни системи и съоръжения и за предпазване от вредното въздействие на водите извън границите на населените места; министъра на земеделието и храните чрез Изпълнителната агенция по горите - за насажденията в хидромелиоративни системи и съоръжения; министъра на енергетиката – за хидроенергийни системи и обекти; министъра на околната среда и водите - за водовземните съоръжения за минерални води, публична държавна собственост, кмета на общината – за дейностите по експлоатация, изграждане, реконструкция и модернизация на водностопански системи и съоръжения - общинска собственост. В допълнение, това попада в компетентността и на министъра на здравеопазването по отношение контрола за качеството на питейните води.

На следващо място, включването на оценките на риска в бизнес плановите на ВиК операторите допълнително ще натовари техния обем и структура. И към момента бизнес плановите са сложни и комплексни документи, доколкото въз основа на същите се определят инвестиционните и експлоатационни задължения, ангажиментите за повишаване на качеството на ВиК услугите, както и се формират цените на ВиК услугите за 5-годишен период. Включването на изцяло нова и много комплексна част ще затрудни изключително много тяхната подготовка от страна на ВиК операторите.

Съгласно §15, ал. 1 от допълнителните разпоредби на проекта на ЗВиК, ВиК операторите и лицата по чл. 48 изготвят първата оценка и мерки за управление на риска по чл. 81, ал. 5 до 31.10.2028 г. Оценката на риска се преразглежда през редовни интервали от време, които не надхвърлят шест години, и при необходимост се актуализират. Същевременно, съгласно чл. 82, ал. 1 от проекта на ЗВиК, бизнес плановите на ВиК операторите, придружени със становище на съответната асоциация по ВиК, и бизнес плановите на лицата по чл. 48 се внасят в Комисията за одобряване не по-късно от 6 месеца преди изтичането на срока на действащия бизнес план, т.е. бизнес плановите за новия регулаторен период следва да се представят в КЕВР до 30.06.2026 г., следователно към този момент оценките няма да са готови и няма как да бъдат включени в бизнес плановите.

В разпоредбите на проекта на ЗВиК не е предвидено изброените по-горе компетентни органи на изпълнителната и на местната власт, включително и съответните институции – басейнови дирекции, регионални здравни инспекции, регионалните инспекции за опазване на околната среда и други – да дават становища и/или да съгласуват изготвените от ВиК дружествата и включени в бизнес плановите оценки на риска.

Съгласно чл. 7, т. 3 от Директива 2020/2184 държавите членки гарантират, че съществува ясно и подходящо разпределение на отговорностите между заинтересованите страни, както е определено от държавите членки, за прилагането на основания на анализ на риска подход, и това разпределение на отговорностите е съобразено с тяхната институционална и правна рамка. Това съществено изискване не е постигнато нито чрез измененията в Наредба № 9/2001 г., нито чрез предложените в проекта на ЗВиК текстове. Считаме, че темата е от изключително важно значение

и същата следва да бъде разгледана в самостоятелна глава в проекта на ЗВиК, в която да бъдат изяснени ангажиментите и задълженията на всички компетентни органи. Оценките на риска на ВиК системите изискват сложни анализи и координация на голяма по обем информация от различни институции, както и изискват предприемане на различни действия. Необходимо е да се въведе единна методология и критерии за извършването на оценките на риска. Като пример може да се посочат значителните проблеми със замърсяването на подземните водоизточници в резултат от земеделска дейност. Този проблем е валиден за големи части от територията на България. С него ВиК операторите не могат да се справят самостоятелно и е нужен интегриран подход с ефективно взаимодействие на редица национални и общински институции. Отделно от това са налични случаи на замърсяване на повърхностни водни тела от стопански субекти, което не се контролира от ВиК операторите.

Предвид гореизложеното предлагаме разпоредбите на чл. 81, ал. 4, ал. 5, ал. 6 и ал. 7 да отпаднат от проекта на ЗВиК, като се предвиди самостоятелна глава в проекта на ЗВиК, в която да бъдат изяснени ангажиментите и задълженията на всички компетентни органи, свързани с оценката и управлението на риска, алтернативно в случай, че предложението не бъде прието, в законопроекта да се регламентира, че условие за разглеждане и одобряване от Комисията на бизнес плановете в частта „оценка и анализ на риска“ ще бъде представяне на становища и документи от отговорните органи. По този начин ще се избегне дублиране на правомощия на различните административни органи и съответно ще се постигне намаляване на административната тежест за регулираните дружества.

В тази връзка, предлагаме следната разпоредба:

„чл. 81, нова алинея 8: (8) Бизнес плановете се представят за одобряване в КЕВР, придружени със становища от органите, отговорни за оценката и управлението на риска. Комисията извършва преценката за законосъобразност на бизнес плана въз основа на представените становища.“.

Сегашните алинеи 8-11 се преномерират на 9-12.

2.6. В чл. 82, ал. 2 от проекта на ЗВиК са посочени изисквания за срока, в който асоциацията по ВиК следва да проведе заседание за разглеждане и съгласуване на бизнес плана (45 дни), а в ал. 3 се въвеждат правила за действие в случай, че асоциацията не спази този срок – счита се, че бизнес планът е приет без възражения. По този начин ще бъде регламентирана възможността за действие на КЕВР в случай, че други органи не изпълняват своите законови задължения към разглеждането на бизнес плановете на ВиК дружествата.

Същевременно, разпоредбата на чл. 82, ал. 2 от проекта на ЗВиК не изяснява точно обхвата на задълженията на асоциацията по ВиК по отношение съгласуването на бизнес плана, което поражда значителни неясноти и създава предпоставка това изискване да не бъде изпълнявано. В тази връзка предлагаме да бъде пресъздадена сега действащата норма на чл. 198м от ЗВ, като бъде допълнена нова ал. 2 със следното съдържание: (2) Асоциацията по ВиК се произнася по съответствието на бизнес плана с генералните планове, инвестиционните програми и договорите за възлагане, като ал. 2 и ал. 3 да бъдат съответно преномерирани.

2.7. Предлагаме двумесечният срок в чл. 83, ал. 2 да отпадне, доколкото влиза в колизия с посочения в ал. 1 тримесечен срок за одобрение на бизнес плана. Същевременно посочената в ал. 2 дума „изчерпателни“ е неясна и ще породви тълкуване. Предлагаме същата да бъде заменена със „задължителни“. В тази връзка, предлагаме разпоредбата на чл. 83, ал. 2 да придобие следната редакция: (2) В случай че бизнес планът не отговаря на изискванията на ал. 1, комисията с решение дава задължителни писмени указания и определя срок за преработването му.

2.8. Предлагаме едномесечният срок в чл. 83, ал. 4 да се замени с тримесечен. Независимо от обстоятелството, че се внася преработен бизнес план след указания на Комисията, е необходимо да бъде извършена отново цялостна проверка на представените документи.

2.9. С оглед правилна систематична подредба на алинеите в чл. 83 предлагаме да бъдат разменени местата на ал. 4 и ал. 5, за да може ал. 4, регламентираща съдържанието на крайното решение на Комисията, да обхване и хипотезата на повторно връщане.

2.10. Никъде в раздела не са предвидени норми за изменение на одобрен бизнес план (доколкото разпоредбата на чл. 91, ал. 2 е в следващия раздел III). В тази връзка предлагаме в чл. 83 да се допълни нова ал. 7, както следва:

(7) Процедура за изменение на одобрения бизнес план се открива от комисията служебно или по искане на ВиК оператора, съответно на лицето по чл. 48, когато възникне непредвидено или непредотвратимо събитие от извънреден характер, което съществено променя приходите и икономически обосноваваните разходи на ВиК оператора, съответно на лицето по чл. 48. В този случай се прилагат разпоредбите на ал. 1 – ал. 6.

Съществуваща ал. 7 се преномерираща на ал. 8.

Раздел III: Регулиране на цените на ВиК услугите

3.1. Предлагаме разпоредбата на чл. 84, ал. 2 да се редактира по следния начин: ВиК оператори или предприятия по чл. 47, ал. 2, които доставят вода от техни или предоставени им за експлоатация водовземни съоръжения и/или системи до водоснабдителни системи, експлоатирани от други ВиК оператори, уреждат своите взаимоотношения, включително и цените за предоставяне на тези услуги с договор, съгласуван от собственика на съответните съоръжения и/или системи или от принципала на съответното дружество в случаите, когато то е собственик на съоръженията и/или системите, а разпоредбата на чл. 85, ал. 3 да отпадне. По този начин ще бъде намалена административната и регулаторна тежест от страна на КЕВР.

3.2. Във връзка с изложеното в т. 3.1. по-горе чл. 85, ал. 1, т. 2 следва да отпадне.

3.3. С разпоредбата на чл. 88, ал. 1, т. 1 от проекта на ЗВиК се въвежда фундаментално нов ценови компонент – цена за достъп до услугите по чл. 60, ал. 1 – по видове. На практика това ще изисква да се въведат четири цени за достъп до всяка от услугите, регламентирани в чл. 60, ал. 1 от проекта – доставка на вода за питейно-битови нужди, вода с непитейни качества, отвеждане на отпадъчни води чрез канализационна мрежа и пречистване на отпадъчните води.

Същевременно, нито в проекта на ЗВиК, нито в мотивите към него е изяснено как точно ще бъде въведен този механизъм, какви разходи се очаква да бъдат възстановявани чрез цените за достъп, и което е още по-важно съществуват рискове при прилагането на новите цени за достъп да се достигне до влошаване събираемостта на вземанията за ВиК оператори, в чийто обособени територии има значителен брой трайно необитаеми имоти, чийто собственици живеят извън границите на обособената територия, поради което в проекта на ЗВиК е необходимо да бъдат допълнени конкретни разпоредби, които да регламентират основни правила за образуването на тези цени.

3.3.1. Предлагаме в чл. 89, ал. 1 от проекта да се допълни „утвърждаване и...“ в съответствие с методите за ценово регулиране по чл. 86, и нормата да придобие следната редакция: „ВиК операторите и лицата по чл. 48 представят за утвърждаване и одобряване от комисията цените, образувани съгласно наредбата по чл. 85, ал. 2, като одобряването на техническата и икономическата част на бизнес плановете е условие за одобряването им в частта за цените.“

3.3.2. Предложените в чл. 89 от проекта на ЗВиК разпоредби не дават възможност на Комисията да върне за изменение предложените от ВиК операторите цени в случай, че същите не отговарят на нормативните изисквания. В тази връзка предлагаме да бъде възпроизведена съществуващата разпоредба на чл. 14, ал. 3 от ЗРВКУ, като бъде допълнена нова ал. 2 в чл. 89, както следва:

„(2) В случай, че предложените цени не отговарят на принципите и разпоредбите на този закон и на наредбата по чл. 85, ал. 2, комисията дава задължителни указания, в съответствие с които В и К операторите предлагат за утвърждаване и одобряване нови цени, и определя срок, в който да се извърши това.“.

3.3.3. В чл. 89 сегашната ал. 2 да се преномерираща на ал. 3, като думата „одобрените“ се замени с „утвърдените“, в съответствие с методите за ценово регулиране по чл. 86 от проекта на ЗВиК, като текстът придобие следната редакция:

„(2) Прилаганите от ВиК операторите и лицата по чл. 48 цени не могат да бъдат по-високи от утвърдените от комисията.“.

3.3.4. Във връзка с предложението в т. 3.3.3. по-горе в чл. 67, ал. 1, в изречение второ думите „по цени, одобрени от регулаторния орган“ да се заменят с „по цени, не по-високи от утвърдените от регулаторния орган“.

3.4.1. Съгласно чл. 91, ал. 1 от проекта на ЗВиК, процедура за преразглеждане на цените на ВиК услугите се открива от комисията служебно или по искане на ВиК оператора, съответно на лицето по чл. 48 когато възникне непредвидено или непредотвратимо събитие от извънреден характер, което съществено променя приходите и икономически обосноваването разходи на ВиК оператора, съответно на лицето по чл. 48. Срокът за работа на комисията е до 60 дни от подаване на изменения бизнес план.

Видно от гореизложеното, в разпоредбата има **смесване** на две различни процедури: процедура за преразглеждане на цените на ВиК услугите и подаване на изменен бизнес план, доколкото това са отделни правомощия на комисията съгласно чл. 69 от проекта – да одобрява бизнес планове (т. 2) и да регулира цените на ВиК услугите (т. 3). В тази връзка предлагаме във второто изречение думите „изменения бизнес план“ да бъдат заменени със „заявлението“, като се отчете и чл. 30, ал. 3 от АПК, както и с цел прецизност думите „работа на комисията“ се заменят с „произнасяне от комисията“. В тази връзка, текстът на чл. 91, ал. 1, изр. второ предлагаме да придобие следната редакция: „Срокът за произнасяне от комисията е до 60 дни от подаване на заявлението или от отстраняване на нередовностите по него“.

3.4.2. В разпоредбата на чл. 91, ал. 2 от проекта на ЗВиК е въведена „бърза процедура“ за изменение на бизнес плана и на цените на ВиК услугите в резултат на непредвидено или непредотвратимо събитие от извънреден характер, свързано със срока на изпълнение или прогнозната стойност на инвестиции със съфинансиране от страна на ВиК оператора по европейски и други програми, според която Комисията трябва да одобри измененията в срок до 30 дни от подаване на изменения бизнес план. Предвиденият срок е нереалистичен и няма да даде възможност на Комисията да изпълни правомощията при спазване на законовите разпоредби, респективно може да доведе до нарушение на принципите регламентирани в чл. 70 от проекта, включително предотвратяване на злоупотреба с господстващо положение; защита на интересите на потребителите; икономическа обосноваване на цените на ВиК услугите и други.

Доколкото се касае за изменение на одобрен бизнес план е необходимо да бъдат предвидени адекватни срокове за неговото разглеждане, които да дадат възможност на Комисията да събере необходимата информация и доказателства по административното производство, както и да се съобрази, че правомощията на комисията е освен да одобри бизнес плана, също така да го върне за преработване или да откаже да го одобри. В тази връзка предлагаме думите „бърза процедура“ да отпаднат, съответно думите „и се одобрява от комисията“ се заменят със „като комисията се произнася“, а срокът до 30 дни да се замени с „до два месеца“.

3.4. Принципът за социална поносимост на цената на ВиК услугите, посочен в чл. 85, ал. 1, т. 7 от проекта на ЗВиК, е в **противоречие** с останалите принципи за ценообразуване – съответствие между икономическата част на бизнес плана и предлаганите цени; възстановяемост на икономически

обоснованите разходи; прилагането на икономически обоснована норма на възвръщаемост на вложения капитал; съответствие между цените и действителните разходи за предоставяне на ВиК услугите; прилагане на принципа „замърсителят плаща“; избягване на кръстосано субсидиране.

Цените на ВиК услугите следва да възстановяват икономически обоснованите разходи на ВиК дружествата – което е фундаментално изискване на Директива 2000/60/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 23 октомври 2000 година за установяване на рамка за действията на Общността в областта на политиката за водите. Прилагането на изисквания, които ограничават възстановяването на икономически обоснованите разходи е в **противоречие** с изискванията на чл. 9 от директивата.

Съобразно горното считаме, че принципът за социална поносимост на цените не следва да ограничава утвърждаването на икономически обосновани цени, а следва да се прилага за определяне на механизми за подпомагане на социално уязвимите групи потребители.

3.5. Нормата на чл. 87, ал. 1 от проекта на ЗВиК на практика **дублира** разпоредбата на §1, ал. 1, т. 32 от допълнителните разпоредби, и дори влиза в **противоречие** с нея, доколкото въвежда неясният термин „регион“ спрямо въведената в допълнителни разпоредби „административна област“. В тази връзка предлагаме нормата на чл. 87, ал. 1 да отпадне.

3.6.1. Съгласно §1, ал. 1, т. 32 от допълнителни разпоредби на проекта на ЗВиК, „социална поносимост на цената на ВиК услугите“ е налице в случаите, когато стойността на ВиК услугите по чл. 87, ал. 1, т. 2, определена на база минимално месечно потребление на вода за питейно-битови нужди от 2,8 куб. м. на едно лице, не надхвърля 2,5 на сто от медианния доход на лице от домакинство по данни на Националния статистически институт на годишна база за съответната административна област.

От една страна, при досегашната си практика КЕВР е установила, че предоставяните от НСИ данни за доход на лице от домакинство са с ниска степен на надеждност, като за редица области грешките надхвърлят прага от 15%. По темата е водена кореспонденция, за която КЕВР е информирала МРРБ. В предложената нова редакция на правилото за определяне на социална поносимост се въвежда ново изискване за „медианен доход на лице от домакинство“, за което не е ясно дали и какви данни са налични.

3.6.2. Същевременно нормата от 2,8 куб. м. на едно лице изобщо не е минимално месечно потребление, доколкото това са 93 литра/жител/ден. Тази норма е въведена в §1, ал. 1, т. 4 от допълнителни разпоредби на ЗРВКУ през 2005 г. и от тогава не е изменяна вече почти 20 години. Съгласно отчетните данни за 2023 г., редица ВиК оператори са отчетили фактурирано битово потребление под това ниво (фактурирана вода на битови потребители, отнесена към брой обслужвано население) – включително в областите Видин (91 л/ж/д), Ямбол (91 л/ж/д), Кърджали (90 л/ж/д), Шумен (88 л/ж/д), Монтана (87 л/ж/д), Разград (85 л/ж/д), Смолян (84 л/ж/д), Хасково (84 л/ж/д), Търговище (74 л/ж/д) и Сливен (71 л/ж/д).

С решение по Протокол №177 от 01.09.2016 г., т. 3, КЕВР е приела анализ на проблеми, свързани с критериите по прилагане на принципа на социалната поносимост на ВиК услугите, в който са представени международни данни и е посочено, че минимално потребление от 50 л/ж/д покрива основните нужди за хигиена и консумация според изследвания на Международната здравна организация.

Съобразно горното считаме, че нормата за минимално месечно потребление на вода за питейно-битови нужди за целите на социалната поносимост следва да бъде актуализирана.

3.7. В проекта на ЗВиК не е предвидено подпомагане на дохода на уязвими потребители, нито е посочено, че водата за питейно-битови нужди е основна жизнена потребност, като това е предвидено в действащите разпоредби на ЗРВКУ: съгласно чл. 3, ал. 1 от ЗРВКУ, водата за питейно-битови нужди е основна жизнена потребност съгласно Закона за социалното подпомагане, а съгласно §1, ал. 2 от допълнителни разпоредби на ЗРВКУ, лицата по чл. 2, ал. 3 от Закона за социалното подпомагане имат право на помощ в размер, съответстващ на месечния минимум вода, определен по ал. 1, т. 4.

Правото на човека до питейна вода и канализация е признато за човешко право, както от ООН (Резолюция 64/292 от 28 юли 2010 г.), така и от ЕК (EC Communication COM (2014) final on the European Citizens' Initiative "Water and sanitation are a human right! Water is a public good, not a commodity!").

През 2002 г. Комисията за икономически, социални и културни права към ООН е приела Общ коментар № 15 за Правото на вода (док. на ООН Е/С 12/2002/11)¹, предоставящ на страните-членки насоки за тълкуване правото на човека на вода (имплементирано в *правото на всяко лице и семейството му на задоволително жизнено равнище* - чл. 11. 1 от Международния пакт за икономически, социални и културни права и в *правото на всяко лице да постигне възможно най-добро състояние на физическо и душевно здраве* - чл. 12. 1 от същия). Съгласно т. 27 от Общ коментар № 15 за Правото на вода: „Страните трябва да приложат необходимите мерки, за да гарантират икономическата достъпност на водата чрез прилагането на: а) използване на техники и технологии за ниски цени, б) подходящи политики за ценообразуване като безплатна или евтина вода, и в) подпомагане на дохода. Всяко плащане за В и К услуги трябва да се основава на принципа на равнопоставеността като се гарантира, че тези услуги, независимо дали се предоставят от публични или частни дружества, са достъпни за всички, включително за групите в неравностойно социално положение. По-бедните домакинства не трябва да бъдат непропорционално обременени с разходите на вода в сравнение с по-богатите домакинства“.²

Според Европейската комисия, поносимостта на ВиК услугите зависи от начина на ценообразуване, който е национална компетентност на страните-членки, но въпреки това могат да бъдат изведени някои базови принципи: „ЕС няма роля при определянето на цените на ВиК услугите, които се определят на национално ниво. Екологичното законодателство на ЕС, свързано с водата обаче установява някои основни принципи за политиките за водно ценообразуване на страните-членки за да гарантира, че цената, таксувана на потребителите на ВиК услуги отразява истинските разходи за нейното ползване, като по този начин се насърчава устойчивото ползване на ограничените водни ресурси. Водната политика на ЕС се основава на принципа, че достъпността на водните услуги е от решаващо значение. Националните институции са компетентни за предприемането на конкретни подпомагащи мерки за опазването на хората в неравностойно положение и разглеждане на проблемите на водната бедност (например чрез подкрепа за домакинствата с ниски доходи или чрез установяването на задължения на обществените услуги).“³

В изследване на Института за икономически изследвания към БАН на тема „Поносимост на ВиК услугите и добри практики за водно подпомагане“⁴ е направен сравнителен анализ на прилаганите от държавните в ЕС мерки за подпомагане потреблението на ВиК услуги, като е установено, че „в страните от ЕС се прилагат широк набор от мерки за подпомагане потреблението на ВиК услуги, като във всяка страна съществува повече от един механизъм за водно подпомагане. Най-разпространената практика е предоставяне на финансова помощ за лица и домакинства с ниски доходи, която се прилага във всички представени държави“.

¹ General Comment 15, The right to water, <http://www1.umn.edu/humanrts/gencomm/escgencom15.htm>

² General Comment 15, The right to water, article 27. „To ensure that water is affordable, States parties must adopt the necessary measures that may include, inter alia: (a) use of a range of appropriate low-cost techniques and technologies; (b) appropriate pricing policies such as free or low-cost water; and (c) income supplements. Any payment for water services has to be based on the principle of equity, ensuring that these services, whether privately or publicly provided, are affordable for all, including socially disadvantaged groups. Equity demands that poorer households should not be disproportionately burdened with water expenses as compared to richer households.“

³ EC Communication COM(2014) final, p.4: “The EU has no role in the setting of water prices, which are determined at national level. EU water-related environmental legislation does, however, establish some basic principles for water pricing policies in the Member States. The Water Framework Directive requires Member States to ensure that the price charged to water consumers reflects the true costs of water use. This encourages the sustainable use of limited water resources. EU water policy is based on the principle that affordability of water services is critical. National authorities are competent for taking concrete support measures safeguarding disadvantaged people and tackling water-poverty issues (e.g. through support for low-income households or through the establishment of public service obligations).”

⁴ Източник: http://www.stuwa.org/files/magazine/5-6.11_s1.pdf

Финансовото подпомагане на лицата и домакинствата с ниски доходи, с което да се гарантира достъпът до ВиК услуги, е изцяло в съответствие с цитираните по-горе документи на ООН и ЕК, респективно следва да бъде уредено в проекта на ЗВиК.

Предвид гореизложеното, предлагаме:

3.7.1. В ПЗР на законопроекта да бъде допълнен параграф, със следното съдържание:

„В Закона за социалното подпомагане се правят следните изменения и допълнения:

В §1, т. 1 от Допълнителните разпоредби се допълва както следва: „Основни жизнени потребности“ са достатъчно храна, облекло и жилище, съобразно социално-икономическото развитие на страната, както и месечен минимум вода съгласно §1, ал. 1, т. 32 от допълнителните разпоредби на Закона за водоснабдяването и канализацията.

3.7.2. Подзаконовите нормативни актове към Закона за социалното подпомагане се изменят в срок до 6 месеца от влизането в сила на този закон, с оглед осигуряването на лицата по чл. 2, ал. 3 на право на помощ в размер, съответстващ на месечния минимум вода, определен по §1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на Закона за социалното подпомагане“.

Раздел IV: Общи условия за предоставяне на ВиК услуги на потребителите

4.1. С цел процесуална икономия предлагаме чл. 92, ал. 4 от проекта да се коригира, както следва:

(4) Условията и редът за одобряване на общите условия се регламентират в наредбата по чл. 75, ал. 6.

4.2. В проекта на ЗВиК следва да се уреди редът за влизане в сила на общите условия. В тази връзка предлагаме действащите разпоредби на чл. 11, ал. 7 и ал. 8 от ЗРВКУ да се въведат в чл. 92 на проекта на ЗВиК с нови ал. 7 и 8, както следва:

„(7) В и К операторите публикуват одобрените от комисията общи условия на договорите за предоставяне на В и К услуги най-малко в един централен и един местен ежедневник. Те влизат в сила в едномесечен срок от публикуването им.

(8) В срок до 30 дни след влизането в сила на общите условия потребителите, които не са съгласни с тях, имат право да внесат в съответния В и К оператор заявление, в което да предложат различни условия. Предложените от потребителите и приети от В и К операторите различни условия се отразяват в допълнителни писмени споразумения“.

Глава шеста: Контрол

5.1. С оглед ясно формулиране на контролните функции и правомощия на комисията, в чл. 93, ал. 4 от проекта на ЗВиК думата „изчерпателни“ следва да се замени със „задължителни“. В тази връзка предлагаме следната редакция:

„(4) В изпълнение на контролните си правомощия, комисията дава на ВиК операторите задължителни указания и определя подходящ срок за изпълнението им.“.

5.2.1. С оглед елиминиране на неясни разпоредби, касаещи регулаторната практика, което може да доведе до различни тълкувания, предлагаме в чл. 94, ал. 1 от законопроекта думата „мотивирано“ да **отпадне**, предвид това, че в разпоредбата ясно е посочено за какви цели се изисква информацията от регулаторния орган. Влизането в обяснителен режим и липсата на информация, необходима за изпълнение на регулаторната дейност, може да блокират работата на комисията.

5.2.2. Необходимо е също така да се преразгледа срокът по ал. 2, който не може да е по-кратък от 10 работни дни (две седмици), който влиза в противоречие със сроковете, които проектът на ЗВиК регламентира за произнасяне от Комисията, като и с чл. 30, ал. 1 от АПК.

5.2.3. Предлагаме също така да се допълни и изразът „*както и информация и документи във връзка с изпълнение на решения на Комисията*“.

5.2.4. В тази връзка, предлагаме следната редакция на чл. 94:

„Чл. 94 (1) Комисията може да изисква в определен от нея срок текуща информация и документи относно изпълнението на бизнес плановете от ВиК операторите, документация във връзка с ценообразуването и качеството на услугите, информация във връзка с жалби и искания за разглеждане на спор, както и информация и документи във връзка с изпълнение на решения на Комисията.

(2) Срокът по ал. 1 не може да е по-кратък от 3 дни.“.

5.3. Разпоредбата на чл. 96 е неясна и няма да позволи изпълнението на регулаторните правомощия на КЕВР, поради което предлагаме следната редакция: *Комисията дава указания на ВиК операторите, съответно на лицата по чл. 48 и на предприятията по чл. 47, ал. 2 относно образуването на цените, правилата за водене на разделното счетоводство, както и формата и съдържанието на счетоводните отчети за регулаторни цели. Указанията на комисията са задължителни за изпълнение от ВиК операторите, лицата по чл. 48 и предприятията по чл. 47, ал. 2. Същевременно, систематичното място на тази норма е в чл. 90 от проекта, а не в глава шеста.*

5.4. Нормата на чл. 98 от проекта дублира нормите на чл. 14, ал. 2, т. 2 и ал. 3, т. 6, в които вече са вменени контролни функции както на общото събрание на АВиК, така и на нейния председател. Логично е в глава шеста да бъдат разписани **подробни критерии** за начина на осъществяване на вече вменените контролни функции. В тази връзка предлагаме нормата да се доразвие и прецизира, като се изяснят детайлно действията на членовете на АВиК по отношение контролирането на действията на ВиК оператора по стопанисването и управлението на публичните ВиК активи, включително изпълнението на планове за управление на активите, за отстраняване на аварии, за измерване и други съгласно договора, изпълнението на договорните показатели за качество, действията по жалби и сигнали на потребители свързани с изпълнението на договора, изпълнението на инвестиционната програма и други.

5.5. Нормата на чл. 100 от проекта на ЗВиК е неясна, не става ясно кои са неуредените в тази глава въпроси, за които следва да се прилагат разпоредби от Закона за енергетиката. В главата следва детайлно да се разпишат правомощията на КЕВР и контролните органи, оправомощени от председателя на комисията, във връзка с осъществявания контрол по реда на този закон, така както е направено това в ЗЕ, а не да се препраща към него.

В тази връзка предлагаме чл. 100 да се редактира, както следва:

„Чл. 100 (1) Лицата, които извършват проверки и съставят актове за установяване на извършено нарушение, се определят със заповед на председателя на комисията, съобразно компетентността по този закон.

(2) Лицата по ал. 1, наричани по-нататък "контролните органи", имат право:

1. на свободен достъп до контролираните от тях лица и обекти за проверка;

2. да изискват необходимите данни, сведения, обяснения, оперативна и друга информация, включително да извършват или да възлагат извършването на експертизи, измервания и изпитвания за изясняване на техническото състояние и условията за експлоатация на обекта от съответните длъжностни лица, както и всяка друга информация;

3. да извършват насрещни проверки и да изискват от трети лица сведения и документи, необходими за извършване на насрещните проверки;

4. да дават задължителни предписания;

(3) Проверяваното лице е длъжно да осигури всички условия за нормалното протичане на проверката и да оказва съдействие на контролните органи, като:

1. предоставя място за извършване на проверката или се явява в сградата на комисията;

2. определя свой служител за контакти и оказване съдействие на проверяващите длъжностни лица;

3. предоставя достъп до служебни помещения;

4. предоставя всички счетоводни, търговски и други документи, необходими за установяване на факти и обстоятелства, свързани с обхвата на проверката;

5. дава писмени обяснения при поискване от контролния орган.

(4) Предписанията на контролните органи, дадени в изпълнение на правомощията им по този закон, са задължителни.

(5) Контролните органи са длъжни да не разгласяват служебната, производствената и търговската тайна, които са им станали известни при или по повод осъществяването на контролната дейност.

(6) Контролните органи извършват своята дейност самостоятелно или при необходимост съвместно с други специализирани контролни органи.

(7) За резултатите от проверката контролните органи съставят протокол, към който прилагат събраните данни, документи и обяснения. Протоколът се подписва от съставителя, от проверяваното лице, а при отказ - от двама свидетели на отказа.

(8) Не се съставя констативен протокол в случаите, в които контролните органи са констатирали нарушение на този закон и на подзаконовите нормативни актове по прилагането му въз основа на официални документи, както и при неизпълнение на задължението за предоставяне на документи и информация, предвидено в този закон и в подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

(9) Въз основа на резултатите от проверката контролните органи могат да:

1. дават задължителни предписания на проверяваните лица;

2. съставят актове за установяване на административни нарушения.

(10) Лицата, на които са дадени задължителни предписания, уведомяват в определения им срок контролните органи за тяхното изпълнение.

5.6. Същевременно в глава шеста липсват каквито и да е контролни функции на собствениците (принципалите) на ВиК операторите. В действащите разпоредби на чл. 106, ал. 3, т. 4 и т. 5 от ЗВ са предвидени изрични контролни правомощия на министъра на регионалното развитие и благоустройството, в качеството му на принципал на търговските дружества – ВиК оператори, в които държавата е едноличен собственик на капитала, и на търговските дружества - ВиК оператори, с държавно участие в капитала, както следва: в договорите по т. 3 определя основните показатели за дейността на ВиК операторите в съответствие с одобрените от Комисията за енергийно и водно регулиране (КЕВР) бизнес планове и контролира изпълнението им съгласно Правилника за реда за упражняване правата на държавата в търговските дружества с държавно участие в капитала (т. 4), осъществява контрол на дейността по предоставянето на услуги от ВиК операторите, като за целта получава от тях информацията по чл. 198с (т. 5). В тази връзка считаме, че в глава шеста от проекта на ЗВиК следва да се предвидят конкретни контролни функции, както на министъра на регионалното развитие и благоустройството, така и на „Български ВиК Холдинг“ АД по отношение на ВиК операторите с държавно участие.

Глава седма: Финансиране

6.1. Съгласно чл. 102 от проекта на ЗВиК когато ВиК операторът е в невъзможност да изпълни параметри от инвестиционната програма поради недостатъчен финансов ресурс, уведомява комисията, асоциацията по ВиК и публичното предприятие по чл. 49, като мотивира необходимостта от финансиране и предлага промени относно предвидените източници и/или условия на финансиране или относно други елементи на бизнес плана.

Така предвидената норма е неясна. Същата е в **противоречие** с разпоредбата на чл. 83, ал. 6 от проекта, според която одобреният бизнес план е задължителен за изпълнение от ВиК оператора, съответно от лицето по чл. 48. Така формулираното „уведомление“ **не е предпоставка** за започване на административно производство за изменение на одобрения бизнес план, нито е **основание** за отказ от изпълнение на бизнес плана.

Ролята на принципалите на ВиК операторите е да контролират доколко адекватно се управлява търговското дружество и да не допускат същото да не изпълнява нормативно установени задължения. В случая е направен опит да се оправдае неефективно управление на ВиК оператора, поради което считаме, че посочената разпоредба следва да отпадне от законопроекта.

Глава девета: Намаляване на общите загуби на вода

7.1. На практика в тази глава се регламентират изисквания за определяне на общите загуби на вода и за извършване оценка на мащаба на течовете, в изпълнение на изискванията на чл. 4 на Директива 2020/2184, чрез използване на рейтинговия метод на индекса за течове в инфраструктурата (ИТИ) или друг подходящ метод.

7.2. В закона следва да се представи точна методика за отчитането на данни по индекса за течове в инфраструктурата (ИТИ), за да се приложи единен подход от всички ВиК оператори. Също така, следва да се посочат конкретни критерии за извършване на оценка на точността и достоверността на отчетените от ВиК операторите данни към МРРБ.

7.3. На следващо място, Директива 2020/2184 дава възможност на държавите-членки да приложат друг подходящ метод за извършване оценка на мащаба на течовете. В тази връзка текстовете на закона не следва да преписват дословно текста на директивата, а следва да регламентират конкретния друг подходящ метод и конкретната методика за неговото изчисление, по който Република България би могла да извърши тази оценка и да докладва данни на Европейската комисия.

7.4. Разпоредбите на ЗВиК следва да регламентират конкретни задължения за намаляване на загубите на вода, както на собствениците на публичните ВиК системи (областните управители и общините), така и на принципала на публичните ВиК оператори с държавно участие (МРРБ и „Български ВиК Холдинг“ ЕАД). Към момента всички задължения се насочват единствено към ВиК операторите, които както е видно, до момента не успяват да постигнат съществено подобрене – от 2009 г. до момента нивото на неносеща приходи вода в България е трайно над 60%, въпреки вложените инвестиции във водоснабдителната инфраструктура.

Глава дванадесета: Отговорност на потребителите и ред за решаване на спорове

8.1. В глава дванадесета от предложения проект на ЗВиК е регламентирана **само** отговорността на потребителите, **но не и на ВиК операторите**, при неизпълнение на техните договорни задължения.

Предвид гореизложеното, предлагаме в чл. 114 от проекта на ЗВиК да се допълни нова ал. 4 със следното съдържание:

(4) При издадено разпореждане на компетентен орган за ограничаване ползването на вода за питейни нужди поради влошени показатели по наредбата по чл. 135, ал. 1, т. 3 от Закона за водите, ВиК операторът, за периода на ограничаването на ползването, начислява на засегнатите потребители отстъпка, определена по реда на наредбата по чл. 85, ал. 2“.

8.2. В чл. 114, ал. 3 от проекта на ЗВиК необосновано се предвижда потребителите да поемат разходите за ремонт и смяна на водомерите на водопроводните отклонения дори, в случаите когато нямат вина – при кражба от трето лице. Предвижда се и отговорност за „други механични повреди и щети“, които могат да се дължат на експлоатацията на водомера. Разпоредбата не отчита, че отговорността за поддръжка на водомерите на водопроводните отклонения е на ВиК операторите.

Поради което предлагаме чл. 114, ал. 3 да се редактира, така че да не ощетява добросъвестни потребители.

8.2. В чл. 115 от проекта е предвидено, че споровете между асоциациите по ВиК и ВиК операторите относно сключването, изпълнението, изменението и прекратяването на договор за възлагане по чл. 51 се решават по реда на Гражданския процесуален кодекс. Същевременно в проекта **не е регламентирано** как ще се решават спорове, възникнали между членовете на асоциациите по ВиК (между общините, между общините и представителя на държавата), така и между членовете на асоциацията и самата асоциация, което е често срещано на практика и следва да бъде изрично уредено.

Предвид гореизложеното, предлагаме в проекта на ЗВиК да се регламентира как ще се решават спорове, възникнали между членовете на съответните асоциации по ВиК и между членовете на асоциацията и самата асоциация.

Глава тринадесета: Административнонаказателна отговорност

9.1.1. В чл. 117 от проекта на ЗВиК са регламентирани състави на административни нарушения в случаи на експлоатиране или ползване ВиК системи или изграждане на такива без необходимото за това основание или в отклонение от определените изисквания, както и при повреди на ВиК системи или нарушаване на правилата за експлоатация и регламентираните режими на тяхната работа, ако извършеното не съставлява престъпление по НК. Следва да се отчете, че **изпълнителните деяния в така предложените състави са общо и неясно формулирани**, като не е ясно кое е „необходимото основание“ или какви са „отклоненията от определените изисквания“. В тази връзка разпоредбите на чл. 117 следва да се прецизират.

9.1.2. Същевременно в чл. 120, ал. 1 от проекта на ЗВиК, за тези нарушения е предвидено актовете за установяване на нарушенията да се съставят от длъжностни лица, оправомощени от председателите на асоциациите, а наказателните постановления да се издават от председателя на асоциацията или от оправомощени/о от него лица/лице. Посочените правомощия **не кореспондират** със статута и предназначението на асоциациите по водоснабдяване и канализация, съгласно раздел II от глава втора от проекта на ЗВиК.

Асоциациите по водоснабдяване и канализация са юридически лица с нестопанска цел, които се създават с цел управление на ВиК системите, публична държавна и общинска собственост в рамките на обособените територии. В тази връзка на същите в качеството им на представители на собствениците на ВиК активи е предоставено правото да контролират изпълнението на договора с ВиК оператора. В тази връзка и в раздел II от глава втора на предложения законопроект правилно не са предвидени контролни функции на асоциациите по отношение на експлоатирането, ползването и изграждането на ВиК системи от физически и юридически лица.

Предвид горното в чл. 120 неправилно и в противоречие със чл. 47 от ЗАНН председателят на АВиК се овластява с административно-наказателни функции.

В тази връзка разпоредбите на чл. 120 следва да се прецизират.

9.2.1. Въпреки, че проектът на ЗВиК до голяма степен пресъздава действащите правомощия на КЕВР в сектор ВиК, в глава тринадесета са предвидени **само две** административнонаказателни разпоредби – в чл. 118 (относно ВиК оператор, който предоставя услуги по цени, по-високи от утвърдените от комисията) и в чл. 119 (относно ВиК оператор, който не е успял да постигне годишните целеви нива на показателите за качество, заложили в бизнес плана).

9.2.2. В нормата на чл. 119, ал. 1 е въведен крайно неясен запис „*по причини, за които отговаря*“, който силно ще затрудни на практика прилагането на тази разпоредба, и е в противоречие с разпоредбата на чл. 83, ал. 6 от проекта (одобреният бизнес план е задължителен за изпълнение от ВиК оператора,

съответно от лицето по чл. 48), поради което думите „по причини, за които отговаря“ предлагаме да отпадат и текстът придобие следната редакция:

„(1) На ВиК оператор, съответно на лице по чл. 48, който не постигне годишните целеви нива на показателите за качество, заложиени в бизнес плана, се налага имуществена санкция в размер от 5 000 до 20 000 лв., съответно в размер от 2 000 до 10 000 лв. за лицето по чл. 48.

(2) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 имуществената санкция е в трикратен размер, определен по максималния размер на имуществената санкция по ал. 1.

9.2.3. В сравнение със ЗРВКУ са отпаднали състави на административни нарушения, предвиждащи възможност Комисията да наложи административни наказания на ВиК операторите, в следните случаи на противоправно поведение:

- Чл. 32 от ЗРВКУ – налагане на санкция на ВиК оператор за неизпълнение в срок на задължението по чл. 10, ал. 7 за предоставяне на бизнес план не по-късно от 6 месеца преди изтичането на последната година съгласно действащия бизнес план;
- Чл. 33 от ЗРВКУ – налагане на санкция на ВиК оператор за неизпълнение в срок на задължението по чл. 11, ал. 3 за внасяне на преработен бизнес план съобразно указанията на Комисията;
- Чл. 34 от ЗРВКУ – налагане на санкция при неизпълнение в срок на задължителните указания по чл. 14, ал. 3, в съответствие с които ВиК операторите предлагат за одобряване нови цени при констатиран несъответствия;
- Чл. 35 от ЗРВКУ – налагане на санкция на ВиК оператор, който не предостави искана информация в случаите, предвидени в този закон;
- Чл. 37 от ЗРВКУ – налагане на санкция на член на управителен орган или длъжностно лице във В и К оператор, което не изпълни задълженията си по този закон.

9.2.4. На следващо място, следва да се посочи, че в глава тринадесета **не е предвидена** санкционна норма за неизпълнение на задължителни указания, дадени от комисията с решение по чл. 75, ал. 5 (по отношение на установени за основателни жалби) и чл. 93, ал. 4 (контролни правомощия) от проекта на ЗВиК. Предвиждането на санкционна норма в тези случаи ще създаде гаранция за коректно поведение от страна на ВиК операторите за изпълнение на дадените указания, като в противен случай същите следва да понесат административнонаказателна отговорност.

Липсата на възможност на КЕВР да налага санкции в гореизброените хипотези ще създаде предпоставки за некоректно поведение от страна на ВиК операторите, съответно техните управителни органи или длъжностни лица, доколкото няма да има механизъм за търсене на административнонаказателна отговорност от регулаторния орган.

9.3. Предвид гореизложеното, предлагаме глава тринадесета от проекта да бъде допълнена с гореизброените състави на административни нарушения, както следва:

9.3.1. При съобразяване на действащата норма на чл. 32 от ЗРВКУ, предлагаме следната редакция:

„Чл. 120. (1) При неизпълнение в срок на задължението по чл. 82, ал. 1 на съответния В и К оператор се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 50 000 лв., а на лицето по чл. 48 – имуществена санкция в размер от 2 000 до 5 000 лв..

(2) На член на управителен орган или на длъжностно лице във В и К оператор, съответно в лице по чл. 48, което е извършило или е допуснало извършване на нарушението по ал. 1, се налага глоба в размер от 2000 до 5000 лв.

(3) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от В и К оператора или от лицето по чл. 48 имуществената санкция е в трикратен размер, определен по максималния размер на имуществената санкция по ал. 1.

(4) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от лице по ал. 2 глобата е в трикратен размер, определен по максималния размер на глобата по ал. 2, и то се лишава от правото да заема съответната длъжност за срок от една до две години.“.

9.3.2. При съобразяване на действащата норма на чл. 33 от ЗРВКУ, предлагаме следната редакция:

„Чл. 121. (1) Ако в срока по чл. 83, ал. 3 В и К операторът не внесе преработен бизнес план съобразно указанията на комисията, му се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 50 000 лв., а на лицето по чл. 48 – имуществена санкция в размер от 2 000 до 5 000 лв.

(2) На член на управителен орган или на длъжностно лице във В и К оператор, съответно в лице по чл. 48, което е извършило или е допуснало извършване на нарушението по ал. 1, се налага глоба в размер от 2000 до 5000 лв.

(3) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от В и К оператора или от лицето по чл. 48, имуществената санкция е в трикратен размер, определен по максималния размер на имуществената санкция по ал. 1.

(4) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от лице по ал. 2 глобата е в трикратен размер, определен по максималния размер на глобата по ал. 2, и то се лишава от правото да заема съответната длъжност за срок от една до две години.“.

9.3.3. При съобразяване на действащата норма на чл. 34 от ЗРВКУ (спрямо предложената нова ал. 2 в чл. 89), като предлагаме съществуващият размер на имуществената санкция да бъде намален:

„Чл. 122. (1) При неизпълнение в срок на задължителните указания по чл. 89, ал. 2 на съответния В и К оператор се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 50 000 лв., а на лицето по чл. 48 – имуществена санкция в размер от 2 000 до 5 000 лв.

(2) На член на управителен орган или на длъжностно лице във В и К оператор, съответно в лице по чл. 48, което е извършило или е допуснало извършване на нарушението по ал. 1, се налага глоба в размер от 2000 до 5000 лв.

(3) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от В и К оператора или от лицето по чл. 48, имуществената санкция е в трикратен размер, определен по максималния размер на имуществената санкция по ал. 1.

(4) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от лице по ал. 2 глобата е в трикратен размер, определен по максималния размер на глобата по ал. 2, и то се лишава от правото да заема съответната длъжност за срок от една до две години.“.

9.3.4. При съобразяване на действащата норма на чл. 35 от ЗРВКУ, като предлагаме съществуващият размер на глобата да бъде намален:

„Чл. 123. (1) На В и К оператор, който не предостави искана информация в случаите, предвидени в този закон, се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 50 000 лв., а на лицето по чл. 48 – имуществена санкция в размер от 2 000 до 5 000 лв.

(2) На член на управителен орган или на длъжностно лице във В и К оператор, съответно в лице по чл. 48, което е извършило или е допуснало извършване на нарушението по ал. 1, се налага глоба в размер от 2000 до 5000 лв.

(3) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от В и К оператора или от лицето по чл. 48 имуществената санкция е в трикратен размер, определен по максималния размер на имуществената санкция по ал. 1.

(4) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от лице по ал. 2 глобата е в трикратен размер, определен по максималния размер на глобата по ал. 2, и то се лишава от правото да заема съответната длъжност за срок от една до две години.“.

9.3.5. Предлагаме да бъде допълнена нова разпоредба, както следва:

Чл. 124. (1) На ВиК оператор, който не изпълни влязло в сила решение на Комисията се налага имуществена санкция в размер от 20 000 до 50 000 лв., а на лицето по чл. 48 – имуществена санкция в размер от 2 000 до 5 000 лв.

(2) На член на управителен орган или на длъжностно лице във ВиК оператор, съответно в лице по чл. 48, което е извършило или е допуснало извършване на нарушението по ал. 1, се налага глоба в размер от 2000 до 5000 лв.

(3) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от ВиК оператора или от лицето по чл. 48 имуществената санкция е в трикратен размер, определен по максималния размер на имуществената санкция по ал. 1.

(4) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от лице по ал. 2 глобата е в трикратен размер, определен по максималния размер на глобата по ал. 2, и то се лишава от правото да заема съответната длъжност за срок от една до две години.“.

9.3.6. Във връзка с въведеното ново изискване в чл. 75, ал. 1, т. 1 в проекта на ЗВиК Комисията да разглежда жалби на потребители срещу ВиК оператори и лица по чл. 48, свързани с изпълнението на общите условия за предоставяне на ВиК услуги, е необходимо да се предвиди санкция в случай на констатирано неизпълнение на тези задължения от ВиК операторите. Предлагаме да бъде допълнена нова разпоредба, както следва:

Чл. 125. (1) На ВиК оператор, съответно лицето по чл. 48, който не изпълнява общите условия за предоставяне на ВиК услуги се налага имуществена санкция в размер от 2 000 до 5 000 лв.

(2) На член на управителен орган или на длъжностно лице във ВиК оператор, което е извършило или е допуснало извършване на нарушението по ал. 1, се налага глоба в размер от 500 до 2000 лв.

(3) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от ВиК оператора имуществената санкция е в трикратен размер, определен по максималния размер на имуществената санкция по ал. 1.

(4) При повторно извършване на нарушението по ал. 1 от лице по ал. 2 глобата е в трикратен размер, определен по максималния размер на глобата по ал. 2, и то се лишава от правото да заема съответната длъжност за срок от една до две години.“.

9.4.1. Съществуващият чл. 120 се преномерираща на чл. 126.

9.4.2. Предвид предложените нови състави по-горе чл. 120, ал. 2 от проекта на ЗВиК (нова номерация чл. 126, ал. 2) следва да се допълни, както следва:

„(2) Актовете за установяване на нарушенията по чл. 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124 и 125 се съставят от длъжностни лица, оправомощени от председателя на комисията по чл. 68, ал. 1. Наказателните постановления по предходното изречение се издават от председателя на същата комисия.“.

II. Към предложения нов проект на ЗВиК отново липсва анализ на прилагането на съществуващото законодателство, респективно не е представена адекватна визия за цялостното бъдещо развитие на ВиК сектора в Република България.

10. Изложените в Доклада за цялостна предварителна оценка на въздействието на ЗВиК съображения са формални.

10.1. Липсва извършен анализ на практиката по прилагането на разпоредбите на глава единадесет „а“ от ЗВ, въведена през 2009 г., но реално започнала да се прилага след последващите изменения в ЗВ през периода 2013 – 2015 г. Не е представен анализ на начина на функциониране на асоциациите по ВиК (АВиК), за които всички заинтересовани страни са единодушни, че практически не работят, а

същевременно са им вменени изключително важни правомощия в качеството им на представители на собствениците на публичните ВиК системи и съоръжения, които следва да контролират как избраните от тях ВиК оператори стопанисват и управляват ВиК системите и съоръженията. **С предложениия нов проект на ЗВиК се запазват съществуващите разпоредби на ЗВ по отношение структурата, мандата и разпределението на гласове в общите събрания на асоциациите, т.е. констатираните до момента проблеми в тяхната работа не се решават.**

10.2. Предвид гореизложеното, предлагаме:

10.2.1. В чл. 16, ал. 3 от законопроекта разпределението на гласовете в общото събрание да се промени. Съществуващото правило, което се възпроизвежда и в проекта на ЗВиК, според което държавата има право на 35 на сто от гласовете в общото събрание дава възможност на държавата да блокира приемането на решения от АВиК. Като обективен критерий за разпределение на гласовете може да бъде използван дялът на стойността на ВиК системите – публична собственост, притежавани от държавата и общините в съответната обособена територия. По този начин публичните собственици освен друго, ще бъдат стимулирани да извършат преценка на стойността на публичните ВиК системи – нещо, което е заложено като изискване в одобрената от МС през 2014 г. стратегия за развитие на ВиК сектора 2014-2023 г.

10.2.2. В чл. 16, ал. 4 от законопроекта да бъде редактирано правилото, регламентиращо необходимото мнозинство за приемане на решения от общото събрание с три четвърти от гласовете на присъстващите и да се въведе изискване за обикновено мнозинство. Практиката по прилагане до момента е показва, че мнозинство от три четвърти от гласовете на присъстващите затруднява, а понякога и възпрепятства приемането на решения от общото събрание.

10.3. Липсва анализ до какви ползи ще доведе предложеното ново окрупняване до 28 областни ВиК оператори.

С Решение № РД-02-14-2234 от 22.12.2009 г. на министъра на регионалното развитие и благоустройството са определени обособени територии на общо 51 дружества, от които 29 държавни, 21 общински и 1 публично-частно партньорство, или извън областните дружества са 2 държавни и 21 общински. До момента, след настъпило окрупняване са преустановили своята дейност общо 8 дружества – в общините Свищов, Ботевград, Кнежа, Стамболово, Севлиево, Кубрат и Димитровград и Белово, респективно продължават да функционират 15 дружества, извън областните ВиК оператори, които обслужват общо 17 общини. **При общо съществуващи 265 общини е видно, че предложеното задължително окрупняване на тези 17 общини няма как да доведе до съществени промени в капацитета и възможностите на съответните ВиК оператори – така, както постигнатото вече окрупняване не е довело до видими промени в капацитета и възможностите на съответните регионални ВиК оператори.**

Предвид гореизложеното, предлагаме:

10.3.1. Концепцията за задължителна консолидация на обособените територии до тези на административните области да бъде преосмислена. На всяка община следва да се гарантира право да излезе от договорни взаимоотношения с ВиК оператор, който трайно не изпълнява поетите ангажменти в договора, като в тези случаи съответната община трябва да има възможност да се присъедини към друга АВиК, респективно да влезе в договорни отношения с друг ВиК оператор.

10.3.2. Законът да дава възможност един ВиК оператор да обслужва повече от една АВиК, въз основа на отделни договори и бизнес планове. По този начин ще бъде създадена конкурентна среда между публичните ВиК оператори, която ще допринесе до увеличаване на качеството на предоставяните ВиК услуги и инвестициите в сектора, в съответствие с решението на 44-то Народно събрание от 13.12.2019 г. Действащите разпоредби на чл. 198о, ал. 3 от ЗВ дават възможност един ВиК оператор да може да осъществява дейностите по ал. 1 в повече от една обособена територия.

III. Общи изисквания

11.1. Съгласно чл. 1 от проекта на ЗВиК, законът следва да уреди собствеността, управлението, стопанисването, поддържането и експлоатацията на водоснабдителните и канализационните системи (ВиК системи), изискванията към водоснабдителните и канализационните услуги (ВиК услуги), тяхното предоставяне, регулиране и контрол. **Същевременно проектът на ЗВиК не въвежда никакви конкретни изисквания за поддръжка и експлоатация на ВиК системите, с изключение на нормата на чл. 43, ал. 2 от проекта,** според която техническите правила и нормативи за проектиране, изграждане и експлоатация на водоснабдителните системи, на канализационните системи и на сградните водопроводни и канализационни инсталации се определят с наредби на министъра на регионалното развитие и благоустройството (следва да се отбележи, че подобни наредби са издадени и към момента, и в тях липсват регламенти за експлоатация на ВиК системите), и нормата на чл. 56, според която стопанисването, поддържането и експлоатацията на ВиК системите включва тяхното опазване, поддържане в изправност, използването им и осигуряване на непрекъснатост на нормалното им функциониране, съгласно тяхното предназначение, при спазване на изискванията на действащото законодателство (която е твърде обща и неясна, и не въвежда никакви конкретни задължения за ВиК операторите).

Съобразно горното считаме, че в съответствие с предмета на ЗВиК по чл. 1, проектът на ЗВиК следва да въведе законодателни принципи, критерии и изисквания за добри инженерни практики за експлоатация и поддръжка на ВиК системите, които да бъдат последващо регламентирани и детайлизирани както в подзаконови нормативни актове, така и в договорите за възлагане експлоатацията на публичните ВиК системи, и които ясно да регламентират ролята на собствениците на публичните ВиК системи, и на избраните от тях оператори.

11.2. Съгласно чл. 2, т. 3 от проекта на ЗВиК, законът има за цел да създаде условия за устойчиво развитие на отрасъл ВиК за постигане на съответствие с нормите на европейското законодателство в областта на питейните води, отвеждането и пречистването на отпадъчните води. Към момента е влязла в сила изцяло нова Директива 2020/2184 за питейни води и е приета от Съвета на ЕС изцяло нова Директива за градски отпадъчни води. **Голяма част от въведените нови изисквания в посочените директиви не са регламентирани в проекта на ЗВиК.**

11.3. Съгласно чл. 8 от проекта на ЗВиК, политиката в отрасъл ВиК се осъществява от министъра на регионалното развитие и благоустройството на национално ниво (т. 1); областните управители на ниво административна област (т. 2); общинските съвети и кметовете на общини на ниво общини (т. 3).

Същевременно, правомощията по чл. 10 на областния управител се **свеждат само до** представляване на собственика на публичната държавна собственост върху ВиК системи и до даване на предложения на съответния компетентен орган за финансиране на приоритетни държавни ВиК обекти; а правомощията по чл. 11 на общинския съвет са **свеждат само до** определяне на кмета за представител на общината в АВиК, вземане на решения за финансиране от общински бюджет и до даване на предложения на съответния компетентен орган за финансиране на приоритетни общински ВиК обекти.

Текстовете показват ясно, че така описаните правомощия по чл. 10 и чл. 11 **не са в синхрон** с текстовете на чл. 8 от една страна, и **изобщо не кореспондират с факта, че посочените органи – областни управители и общински съвети и кметове на общини, са собствениците на публичните ВиК системи,** и в качеството им на собственици носят отговорност за начина, по който ВиК системите и съоръженията се стопанисват и поддържат от избраните оператори, следва да осъществяват постоянен контрол върху действията на избраните оператори и да планират тяхното бъдещо развитие.

Същевременно планирането на развитието на ВиК системите чрез изготвяне на регионални генерални планове, които съгласно действащите изисквания на чл. 198й от ЗВ се приемат от собствениците на ВиК системите – АВиК или общинския съвет, съгласно чл. 9, ал. 2 от проекта се вмениява като компетентност на министъра на регионалното развитие и благоустройството, а АВиК вече само ще ги съгласуват по реда на чл. 29, ал. 1 от проекта, като не е указан ред и възможност в процеса

на съгласуване да изискат конкретни преработки. Съгласно чл. 8, ал. 8 от Закона за общинската собственост, *общинският съвет приема стратегия за управление на общинската собственост за срока на мандата си по предложение на кмета на общината. Стратегията определя политиката за развитие на общинската собственост и стопанската дейност на общината. В тази връзка проектът на ЗВиК влиза в противоречие с други нормативни актове по отношение управлението и контрола от страна на общините върху активи – публична общинска собственост.*

Съобразно горното считаме, че в съответствие с предмета на ЗВиК по чл. 1, проектът на ЗВиК следва да въведе законодателни принципи, критерии и изисквания за собствеността и управлението на публичните ВиК системи, включително ясно да регламентира ролята, функциите и правомощията на собствениците на ВиК системите и съоръженията.

11.4. Член 45 от проекта на ЗВиК въвежда критерии в кои случаи дружество не може да бъде ВиК оператор. Същевременно обаче, проектът на ЗВиК не регламентира какво се случва, ако съществуващ ВиК оператор, който стопанисва публични ВиК активи въз основа на договор, попадне в някоя от определените хипотези на чл. 45 и загуби качеството на ВиК оператор.

В тази връзка считаме, че проектът на ЗВиК следва ясно да регламентира тези случаи. Като алтернативен вариант може да се ползва принципът за „оператор от последна инстанция“, който да бъде определян със заповед на министъра на регионалното развитие и благоустройството или с решение на КЕВР, при което да се определи ВиК оператор, отговарящ на нормативните изисквания, да предоставя временно ВиК услуги в съответната обособена територия, до провеждането на конкурс и избор на нов ВиК оператор от страна на съответната АВиК.

11.5. Нормите на чл. 52, ал. 2 от проекта на ЗВиК регламентират условията за прекратяване на договора преди изтичане на неговия срок. Същевременно, съгласно чл. 54, ал. 1 от проекта, ВиК операторът изпълнява задълженията си по договора и след изтичането на неговия срок или предсрочното му прекратяване до момента, в който новият ВиК оператор има готовност да изпълнява дейностите по чл. 51. Така формулираната норма е много неясна, като възниква въпросът какви договорни задължения ще изпълнява търговското дружество при прекратен договор.

Същевременно, ако договорът е прекратен поради прекратяване на дружеството ВиК оператор (чл. 52, ал. 2, т. 1), поради обявяване в несъстоятелност на ВиК оператора (чл. 52, ал. 2, т. 2), то нормата на чл. 54, ал. 1 не може да бъде приложена, и ВиК операторът не би могъл да продължи да изпълнява задълженията си по договора. По този начин ще се създаде риск за предоставянето на ВиК услуги за периода до избор на нов ВиК оператор.

11.6. Нормата на чл. 58, ал. 2 от проекта на ЗВиК пресъздава действаща норма на чл. 198п, ал. 3 от ЗВ. КЕВР многократно е посочвала, че тази норма е неработеща, доколкото нормативната уредба не е въвела единен подход за счетоводно отразяване на имуществените права, предоставени на ВиК операторите с договорите. И към момента ВиК операторите прилагат коренно различни подходи за счетоводно отразяване, като част от ВиК операторите отчитат в счетоводните си баланси извършените капиталови разходи за изграждане на ВиК системи – публична държавна или общинска собственост като оперативен разход, други дружества ги отчитат като нематериален актив, а трети ВиК оператори прилагат комбиниран подход.

Именно поради липсата на приет единен подход за счетоводно отразяване на имуществените права, предоставени на ВиК операторите с договорите, КЕВР е въвела единни правила за регулаторни цели в чл. 10, ал. 5 и ал. 6 от НРЦВКУ, както следва: *за целите на ценообразуването Комисията може да позволи поетапно включване на амортизационни отчисления върху активи - публична държавна и/или общинска собственост, включително изградени със средства на В и К оператора (чл. 10, ал. 5 от НРЦВКУ), амортизационните отчисления върху активи - публична държавна и/или общинска собственост, се използват от В и К оператора за капиталови разходи и обслужване на главници на*

инвестиционни заеми за капиталова поддръжка на съществуващи и изграждане на нови публични В и К активи (чл. 10, ал. 6 от НРЦВКУ).

Този принцип вече е приложен през предходния регулаторен период 2017-2021 г., както и през действащия период 2022-2026 г. Същият дава възможност за единен подход към всички ВиК оператори, независимо от прилаганите от тях счетоводни политики. В тази връзка предлагаме нормата на чл. 58, ал. 2 от проекта на ЗВиК да се редактира в съответствие с нормите на чл. 10, ал. 5 и ал. 6 от НРЦВКУ.

Същевременно, систематичното място на посочената разпоредба не е в глава четвърта, раздел IV „Стопанисване, поддържане и експлоатация на ВиК системите“, а следва да е в глава пета, раздел III „Регулиране на цените на ВиК услугите“.

11.7. Нормата на чл. 59, ал. 7 от проекта на ЗВиК въвежда забрана за присъединяване към канализационни системи, като не става ясно кой орган и по какъв ред ще се издават подобни забрани и как ще се доказват случаите, в които канализационната система не може да осигури отвеждането на отпадъчните води. Същевременно, съгласно предходна ал. 6, собственикът на общите ВиК мрежи и съоръжения е длъжен да присъедини към тях ВиК инсталации на всички недвижими имоти в териториалния обхват на мрежите и съоръженията.

Същевременно липсва регламентация за отказ за присъединяване към водоснабдителна система поради изчерпан капацитет, какъвто сега съществува по реда на чл. 14а от Наредба № 4/2004 г.

Съобразно горното считаме, че проектът на ЗВиК следва да регламентира в кои случаи може да се откаже присъединяване на нови потребители към съществуващи ВиК системи и съоръжения, кой е компетентният орган, който може да постанови подобен отказ – собственикът на системите или избрания ВиК оператор, при какви условия.

11.8. Предложените норми на чл. 64 от проекта на ЗВиК по отношение въвеждането на режими на водоснабдяване, лимити на водопотребление или ограничения във водоползването възпроизвеждат действащите разпоредби на §2 от допълнителни разпоредби на Наредба № 4/2004 г., като не въвеждат критерии и изисквания за действие в тези случаи за отговорните институции – МРРБ, съответната АВиК, собственика на съответните ВиК системи и избрания ВиК оператор. През 2024 г. стотици хиляди души бяха подложени на тежки и системни водни режими, много от които продължават и към момента на изготвяне на становището. Видно е, че проблемите с безводие са изключително сериозни и е необходим нов подход за тяхното решаване.

Съгласно чл. 3, ал. 1 от проекта на ЗВиК ВиК услугите се предоставят при спазването на принципите за достъпност, надеждност, сигурност, повишаване на тяхното качество и ефективност, баланс между икономическите интереси на ВиК операторите и потребителите, съчетани с принципа на опазване на природните ресурси. В тази връзка считаме, че проектът на ВиК следва да въведе нови и адекватни правила и изисквания за действие в случаите на пресъхване или силно намаляване на дебита на водоизточниците, включително изисквания за планиране на мерки по отношение на населени места, които трайно биват подлагани на водни режими, изисквания за публикуване на информация, както и ясно разпределение на ролите и отговорностите в тези случаи.

11.9. Член 66 от проекта на ЗВиК предвижда условията за отчитането и заплащането на ВиК услугите се определят с наредбата по чл. 59, ал. 5. Считаме, че условията за отчитането и заплащането на ВиК услугите следва да бъдат уредени в общите условия, одобрявани от независимия регулаторен орган, а не в наредба, издадена от министъра на регионалното развитие и благоустройството, който изпълнява и функцията на принципал на търговските ВиК дружества с държавно участие.

11.10. В глава десета на проекта на ЗВиК следва да се регламентират индивидуални и други подходящи системи за отвеждане и пречистване на отпадъчни води (ИДПС). Тази цел не е постигната –

в главата фигурира само чл. 108, който въвежда базов критерий за допускане на ИДПС, без обаче да посочва конкретни изисквания, стандарти и/или определения на възможните решения, нито предоставя задължение на компетентен орган да уреди материята в подзаконов нормативен акт. В тази връзка предлагаме нормите на глава десета да се прецизират.

Становището е прието с решение на КЕВР по т. 1 от Протокол № 348 от 05.12.2024 г.